

درس اول

امنیت ملی وضعیتی است که در آن یک کشور
بتواند منافع و ارزش‌های حیاتی خود مانند تمامیت
ارضی، جان مردم، ارزش‌های دینی و ملی و ... را
در برابر تهدیدات داخلی و خارجی حفظ نماید.

امنیت پایدار

در کتاب آمادگی دفاعی سوم راهنمایی شما با مفهوم امنیت و ابعاد مختلف آن، مفهوم تهدید و انواع آن، همچنین جنگ و دفاع آشنا شدید. بدون شک هدف هر کشوری بالا بردن وضعیت امنیتی خود در مقابل هرگونه تهدید، تهاجم و تجاوزطلبی بیگانگان است. برای بحث درباره امنیت از سطوح آن شروع می کنیم.

سطوح امنیت

به مثال های زیر توجه کنید :

- ۱- هنگامی که یکی از هم کلاسی های شما مریض می شود، ایمنی بدنش در مقابل ویروس های بیماری را کاهش یافته است (امنیت جسمی و فردی).
- ۲- در یک مجتمع مسکونی، یکی از ساکنان از دست همسایه اش امنیت و آسایش ندارد و از رفتارهای او به ستوه آمده است (امنیت خانوادگی).
- ۳- مردم یک روستا، نگران اند؛ زیرا شب ها، سارقان به روستای آنها می آیند و امنیت آنها را برهم می زنند (امنیت محلی).
- ۴- ساکنان یک شهر می گویند، آلودگی هوا، موجب سلب امنیت خاطر و آرامش آنها شده است (امنیت شهری).

- ۵- ساکنان غزه در فلسطین اعلام می کنند که رژیم اشغالگر قدس با بمباران مناطق مسکونی برای آنها امنیتی باقی نگذاشته است (امنیت ملی).

تصویر ۱-۱- تهاجم تانک های رژیم اشغالگر سرزمین فلسطین به مردم در غزه

۶- رسانه‌های ایران اعلام می‌کنند که حضور ناوهای آمریکایی در خلیج فارس، امنیت این منطقه را به هم زده است، (امنیت منطقه‌ای).

۷- بنابر اعلام سازمان ملل متحد، گرم شدن کره زمین امنیت ساکنان آن را در مخاطره قرار داده است (امنیت جهانی).

همان‌طور که در این مثال‌ها می‌بینید، امنیت سطوح مختلفی دارد که کوچک‌ترین سطح آن امنیت فردی یا جسمی و بزرگ‌ترین سطح آن امنیت جهانی است؛ اما مهم‌ترین آنها، امنیت ملی است. همان‌طور که در مثال‌ها دیدید، در سطح ملی، تنها امنیت یک کشور تهدید می‌شود ولی در سطح منطقه‌ای، امنیت چند کشور تهدید می‌شود؛ همچنین در سطح جهانی، امنیت همه کشورهای جهان تهدید می‌شود.

امنیت ملی چیست؟

همان‌طور که در بالا اشاره کردیم، هرکدام از سطوح امنیت، اهمیت خاص خود را دارد؛ اما در درس آمادگی دفاعی به امنیت ملی اهمیت بیشتری داده می‌شود.

امنیت ملی وضعیتی است که در آن یک کشور بتواند منافع و ارزش‌های حیاتی خود، مانند تمامیت ارضی، جان مردم، ارزش‌های دینی و ملی و ... را در برابر تهدیدات داخلی و خارجی حفظ کند.

با توجه به این تعریف اهداف اصلی امنیت ملی عبارت‌اند از :

۱- حفظ سرزمین و استقلال کشور

۲- حفظ ارزش‌های دینی و ملی

تصویر ۱-۲- جمهوری اسلامی ایران در بین کشورهای منطقه از امنیت ملی بالایی برخوردار است

۳- حفظ ثبات سیاسی و اقتصادی کشور

۴- تحقق رفاه عمومی مردم

۵- ایجاد آسایش برای مردم در مقابل خطرات بیگانگان

امنیت پایدار

ریشه اصلی گرایش به امنیت را باید در فطرت انسان جست و جو کرد. انسان‌ها فطرتاً از هر نوع ترس و ناامنی گریزان‌اند و محیطی را می‌طلبند تا بتوانند به دور از فشارهای روحی و اجتماعی، استعداد‌های خود را شکوفا کنند و در مسیر رشد و تکامل حرکت نمایند.

می‌دانید که جنگ در گذشته تنها به درگیری مسلحانه بین دو کشور گفته می‌شد؛ اما امروزه دامنه این مفهوم بسیار گسترش یافته است. بنابراین اگر در گذشته شاخصه اصلی مفاهیمی مانند جنگ، امنیت، تهدید و تهاجم جنبه نظامی آن بود، با گسترش مسائل امنیتی جهان، ابعاد فرهنگی، اقتصادی، زیست محیطی و ... نیز مورد توجه قرار گرفته است. برای مثال در دنیای امروز تهاجم و تهدید صرفاً نظامی نیست، بلکه در شکل‌های فرهنگی، اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و ... نیز اتفاق می‌افتد؛ مانند تهاجم فرهنگی، تهدید و محاصره اقتصادی، جنگ نرم و ... با گسترش مفهوم جنگ به سایر بخش‌های غیرنظامی، مفهوم امنیت نیز در همین جهت گسترش می‌یابد.

بنابراین هرگاه کشوری بتواند از نظر داخلی و بین‌المللی به همه تهدیدات در ابعاد مختلف نظامی، سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی با تکیه بر رضایت مردم پاسخ دهد، به امنیت پایدار رسیده است.

در امنیت پایدار؛ کشورها وضعیت یکسانی ندارند. ممکن است کشوری امنیت داخلی مناسبی داشته باشد ولی از سوی قدرت‌های خارجی تهدید شود یا این که از لحاظ نظامی دارای وضعیت مناسبی باشد، اما ارزش‌های فرهنگی و الگوهای رفتار سیاسی آن در معرض خطر باشد.

تهدید

منظور از تهدید، وضعیتی است که در آن ارزش‌های حیاتی جامعه از سوی قدرت‌های خارجی به خطر بیفتد؛ بنابراین می‌توان گفت، ساده‌ترین تعریف از تهدید عدم وجود امنیت است. این وضعیت با به خطر افتادن ارزش‌ها و منافع حیاتی یک کشور به وجود می‌آید. تهدید حالتی بین نیت و اقدام است، بنابراین واضح است که شرایط تهدید پیچیدگی‌های زیادی

دارد؛ زیرا در بسیاری از مواقع دشمن تبلیغات زیادی به راه می‌اندازد، اما لزوماً به معنای تهدید آمیز بودن شرایط نیست. متقابلاً نیز گاهی شرایط تهدید آمیز است؛ بدون آن که از تبلیغات خبری باشد. در مجموع می‌توان گفت: تهدید عبارت است از شرایطی که در آن عناصر تعیین کننده امنیت داخلی و خارجی در معرض خطر، تضعیف و ضربه قرار می‌گیرند. ممکن است این تهدید واقعی و عینی و یا صرفاً ذهنی و روانی باشد و فقط احساس شود.

انواع تهدید

۱- تهدید داخلی ۲- تهدید خارجی

۱- تهدید داخلی: تهدیدهایی که دارای منشأ داخلی اند ولی ممکن است در امتداد تهدیدهای خارجی باشند. این تهدیدها شامل تهدیدهای سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و نظامی است. به عنوان مثال تقلید از مظاهر فرهنگی بیگانه می‌تواند نمونه‌ای از تهدید داخلی باشد.

پرسش

چهار نمونه دیگر از تهدیدهای داخلی را بنویسید.

.....

.....

.....

۲- تهدید خارجی: تهدیدهایی است که علیه ارزش‌های دینی و ملی، تمامیت ارضی، استقلال سیاسی و ... صورت می‌گیرد و دارای منشأ خارجی است.

پرسش

چهار نمونه از تهدیدهای خارجی علیه کشورمان را بنویسید.

.....

.....

.....

تفاوت‌های اساسی تهدید سخت و نرم

- ۱- شیوه‌ها و روش‌های تهدید سخت، زور و اجبار با تکیه بر قدرت نظامی است؛ در حالی که در تهدید نرم از روش جلب نظر و تغییر دیدگاه مردم استفاده می‌شود.
- ۲- هدف تهدید سخت، تخریب، تصرف، اشغال و خسارت وارد کردن به یک کشور است؛ در حالی که در تهدید نرم، هدف اصلی تغییر باورها، عقاید و ارزش‌هاست.
- ۳- محدوده تهدید سخت، امنیتی - نظامی است؛ در حالی که محدوده تهدید نرم، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی است.
- ۴- تهدید سخت، عینی، ملموس و قابل مشاهده است؛ در حالی که تهدید نرم، غیرملموس و دارای ویژگی‌های بسیار ظریف و پیچیده است.
- ۵- تهدید سخت به دلیل ملموس بودن، عکس‌العمل‌های جدی و آنی مردم یک کشور را به دنبال دارد، ولی در تهدید نرم به دلیل غیرملموس بودن، حساسیت عمومی برانگیخته نمی‌شود و فقط عکس‌العمل‌های بسیار محدود از طرف برخی نخبگان به وجود می‌آید.
- ۶- جبران آثار و پیامدهای تهدید سخت در کوتاه مدت ممکن است؛ اما آثار و پیامدهای تهدید نرم نسبتاً پایدار است و به راحتی قابل جبران نیست.

پوشش

پنج نمونه از تهدیدهای نرم دشمنان علیه کشورمان را بنویسید.

.....

.....

.....

چنان‌که در بخش قبل خواندیم، تهدید دشمنان با اهداف مختلف صورت می‌گیرد. برخی از این اهداف عبارت‌اند از:

- ۱- ایجاد ترس و وحشت در کشور مورد نظر به قصد ایجاد اختلال در کلیه امور
- ۲- ایجاد ترس به منظور گرفتن امتیاز
- ۳- انجام تهدید به منظور ارزیابی از طرف مقابل
- ۴- بالابردن فشارهای بین‌المللی علیه کشور مورد نظر
- ۵- انجام تهدید به عنوان مقدمه تهاجم و حمله

تهاجم

تهاجم و تجاوز دو روی یک سکه‌اند. به همین جهت در یک تعریف کلی تهاجم عبارت است از: هجوم و حمله همه‌جانبه دشمن علیه حاکمیت؛ سرزمین، استقلال سیاسی یک کشور دیگر با ابزار نظامی و غیر نظامی.

صلح

واژه صلح به معنای آشتی، دوستی، سازش و ... به کار می‌رود. صلح از قدیمی‌ترین آرمان‌ها و آرزوهای بشر بوده است. به دلیل این‌که زندگی انسان‌ها از ناحیه جنگ و درگیری همواره در معرض تهدید و خطر بوده است، در طول تاریخ افراد زیادی تلاش کرده‌اند تا از جنگ و خونریزی جلوگیری کنند و بین انسان‌ها صلح و دوستی برقرار نمایند.

تمام انبیای الهی و از جمله آنها رسول گرامی اسلام از جانب پروردگار خود مأموریت داشتند تا بین انسان‌ها صلح، دوستی و برادری را حاکم کنند.

برای نمونه در ابتدای ظهور اسلام، حضرت پیامبر (ص) به منظور گسترش دین خدا در بین مردم و برای جلوگیری از ایجاد جنگ و خونریزی به همراه پیروان خود به مدینه مهاجرت کردند. آن حضرت پس از ۱۰ سال، با وجود شکست دشمن، با شعار دوستی، برادری و «امروز روز رحمت است»، پیروزمندانه وارد مکه شدند.

تصویر ۱-۳- پیام دین اسلام به جهانیان، صلح و دوستی است

در دنیای امروز هم مهم‌ترین هدف در روابط بین‌المللی حفظ و برقراری صلح است. اما در زمان‌های گذشته امپراتوری‌ها و در دنیای امروز قدرت‌های زورگو به صورت آشکار و پنهان عامل ایجاد بسیاری از جنگ‌ها بوده‌اند. آنها علی‌رغم ادعای خود باعث بروز و ظهور بسیاری از جنگ‌ها و از میان رفتن صلح و امنیت در بخشی از مناطق جهان هستند.

فعالیت

نقش قدرت‌های سلطه‌گر را در حمایت و پشتیبانی از صدام در جنگ علیه ایران بررسی کنید.

در حال حاضر با وجود آن‌که جنگی بین کشورها وجود ندارد ولی ممکن است روابط صلح‌آمیزی هم بین آنها وجود نداشته باشد. به عبارت دیگر، نبود جنگ، الزاماً به معنای بودن صلح نیست؛ زیرا مفهوم صلح در روابط بین‌الملل دچار تغییر و تحول شده است.

در فرهنگ‌ها، صلح به معنای وجود آرامش در روابط یک کشور با کشورهای دیگر و همچنین عدم وجود جنگ و تهدید آمده است. بنابراین همزیستی مسالمت‌آمیز در روابط میان کشورها و تحقق صلح در دنیا به شرطی حاصل می‌شود که اصولی مانند حق حاکمیت، برابری حقوق کشورها، مصونیت تمامیت ارضی هر کشور کوچک یا بزرگ و عدم مداخله در امور داخلی کشورها از جانب همه حکومت‌ها رعایت شود.

متأسفانه در دنیای کنونی شاهدیم که با وجود خواست عموم مردم برای برقراری صلح و دوستی بین ملت‌ها، به دلایل زیادی نزاع و دشمنی در بین کشورها در حال افزایش است. یکی از دلایل مهم این موضوع آن است که قوانین بین‌المللی و مفاهیم مورد توافق ملت‌ها مانند صلح، دموکراسی، حقوق بشر و... از جانب قدرت‌های بزرگ جهانی در جهت منافع خودشان تفسیر می‌شود.

فعالیت

به نظر شما حق و تو که قدرت‌های بزرگ جهانی از آن بهره‌مندند، می‌تواند صلح و دوستی و برابری حقوق انسان‌ها را به دنبال داشته باشد؟ چرا؟

آیا صلح جهانی با شرایط فعلی دنیا تحقق می‌یابد؟

با وجود زیاده‌خواهی قدرت‌های بزرگ جهانی و عدم رعایت حقوق ملت‌ها از جانب آنها همچنین نابرابری اقتصادی در سطح عموم مردم جهان و ... صلح جهانی به معنای واقعی آن دور از دسترس است.

چگونه ممکن است کسانی که ظلم در سرزمین‌های اشغالی فلسطین، کشتن مردم بی‌گناه در افغانستان، عراق و ... را به بهانه مبارزه با تروریسم و تحقق دموکراسی موجه جلوه می‌دهند، بتوانند صلح واقعی را در دنیا تحقق بخشند؟

ما معتقدیم که صلح و امنیت جهانی، تحقق عدالت و حاکمیت دوستی و برادری باید شامل همه مردم دنیا باشد و برای رسیدن به این آرمان تمام تلاش خود را به کار می‌بندیم، تا زمینه را برای ظهور منجی بشریت و عدالت‌گستر جهانی حضرت مهدی (عج) آماده کنیم.

درس دوم

بسیج مدرسه عشق و مکتب شاهدان و شهیدان
گمنامی است که پیروانش بر گلدسته‌های رفیع آن،
اذان شهادت و رشادت سر داده‌اند.
امام خمینی (ره)

بسیج؛ حافظ انقلاب اسلامی

تصویر ۱-۲

انقلاب اسلامی ایران، نقطه عطفی در تاریخ این مرز و بوم است و بسیج یکی از بزرگ‌ترین دستاوردهای انقلاب به‌شمار می‌رود.

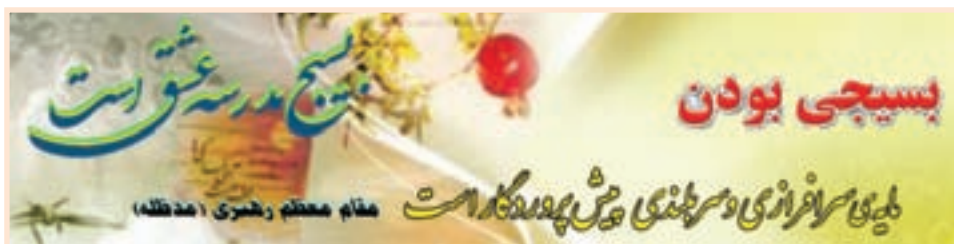
واژه بسیج

بسیج در فرهنگ لغات به معنی جهاد، آمادگی، آماده سفر شدن، قصد و اراده و آماده ساختن نیروهای نظامی برای جنگ است.

بسیج در اندیشه امام خمینی (ره): «بسیج شجره طیبه و درخت تناور و پرثمری است که شکوفه‌های آن بوی بهار وصل و طراوت یقین و حدیث عشق می‌دهد. بسیج مدرسه عشق و مکتب شاهدان و شهیدان گمنامی است که پیروانش بر گلدسته‌های رفیع آن، اذان شهادت و رشادت سروده‌اند. بسیج میقات پاهای برهنگان و معراج اندیشه پاک اسلامی است که تربیت یافتگان آن نام و نشان در گمنامی و بی‌نشانی گرفته‌اند».

بسیج در اندیشه مقام معظم رهبری : «بسیج عبارت است از تشکیلاتی که در آن افراد متفرق و تنها به یک مجموعه آگاه و متعهد و بصیر و بینای به مسائل کشور و نیاز ملت تبدیل می شوند. مجموعه ای که دشمن را بیمناک و دوستان را امیدوار و خاطر جمع می کند».

در دیدگاه امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری بسیج نهادی اجتماعی با ابعاد متعدد است. در این نگرش زیبا بسیج فقط یک سازمان نظامی نیست که تنها در زمان جنگ و برای دفاع در مقابل دشمن شکل گرفته باشد، بلکه نهادی وسیع و پاسخگو به کلیه نیازهای اساسی و حیاتی جامعه است. در اساس نامه بسیج مستضعفین آمده است : «بسیج نهادی است تحت فرماندهی مقام معظم رهبری که هدف آن نگرهبانی از انقلاب اسلامی و دستاوردهای آن، جهاد در راه خدا، تقویت کامل بنیه دفاعی از طریق همکاری با سایر نیروهای مسلح و همچنین کمک به مردم هنگام بروز حوادث غیرمترقبه است».

تصویر ۲-۲

بسیج مردمی در برخی کشورهای جهان

- ۱- بسیج ملی در سوئیس : در این کشور دفاع از استقلال، آزادی، تمامیت ارضی به نیروهای مردمی واگذار شده است؛ به طوری که مشارکت مردمی در امور دفاعی از مهم ترین اهداف و علایق ملت سوئیس به شمار می آید.
 - ۲- ارتش آزادی بخش چین : نیروهای مردمی در چین که چند صد میلیون نفرند، از کارگران و کشاورزان بین سنین ۱۶ تا ۵۰ سال تشکیل شده اند.
- البته باید به این موضوع توجه داشته باشیم که آنچه بسیج مردمی را در کشور عزیز اسلامی ما

با سایر نقاط جهان متفاوت می‌کند، ایمان به خدا و جهاد اسلامی، وحدت و یکپارچگی و اطاعت از ولایت و رهبری است.

شکل‌گیری تفکر بسیجی

سال‌های ۱۳۴۱ و ۱۳۴۲ در حقیقت آغاز نهضتی است که در نهایت به شکل‌گیری تفکر بسیجی انجامید. امام خمینی (ره) از آغاز تا پیروزی انقلاب اسلامی به مردمی کردن مبارزه و عدم اتکا به احزاب و گروه‌ها تأکید داشتند.

با پیروزی انقلاب اسلامی و ضرورت حضور مردم در صحنه، برای حفظ نظام تازه تأسیس‌شده جمهوری اسلامی، امام خمینی (ره) در تاریخ ۵ آذر ۱۳۵۸ در جمع تعدادی از پاسداران فرمان تشکیل بسیج مستضعفین را صادر کردند و فرمودند:

«مملکت اسلامی، همه‌اش باید نظامی باشد... کشوری که بیست میلیون جوان دارد باید بیست میلیون تفنگدار داشته باشد، و چنین مملکتی آسیب‌بردار نیست».

پس از پیروزی انقلاب نیروهای بسیجی قهرمانانه در لیبیک به فرمان امام راحل با گروهک‌های ضدانقلاب، تجزیه‌طلبان، کودتاچیان و... مقابله و مبارزه کردند.

حماسه‌های ماندگار بسیج با تهاجم ارتش صدام به میهن عزیز ما در ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ به نقطه اوج خود رسید.

رحمت و برکات خداوند بر بسیج مستضعفان که به حق پشتوانه انقلاب اسلامی است و به کوشش ارزنده خود ادامه داده‌اند.
امام خمینی (ره)

اگرچه بسیج در طول هشت سال دفاع مقدس موجودیت واقعی خود را ثابت کرد، اما با به پایان رسیدن جنگ تحمیلی، این نهاد ارزشمند تکامل پیدا کرد. انتظار هم این بود که تشکیلات بسیج به علت ویژگی‌های مردمی‌اش به گونه‌ای باشد که هم در زمان صلح و هم در زمان جنگ بتواند کارایی لازم را داشته باشد.

اکنون بسیج مراقب صحت و سلامت حرکت انقلاب اسلامی ایران در مسیر رشد و تحقق آرمان‌هایش است.

تبیین و ترویج ارزش‌های انقلاب اسلامی و حرکت در جهت تحقق آن، تکلیف بزرگ بسیج و بسیجیان است. حیثیت امروز نظام تا حد زیادی مدیون بسیج و حضور همه‌جانبه مردم در آن بوده است. نیروی محرکه بسیج مردم‌اند و تا زمانی که انقلاب ما از سرمایه حضور و مشارکت مردم در صحنه‌های مختلف بهره‌مند است، بیگانگان نمی‌توانند چشم طمع به کشور ما داشته باشند.

حیثیت امروز نظام تا حد زیادی، مدیون بسیج و حضور همه‌جانبه
مردم در آن بوده است.
مقام معظم رهبری

تفکر بسیجی

این واژه برای اولین بار توسط حضرت امام خمینی (ره) به کار گرفته شد. تفکر بسیجی یعنی اعتقاد کامل به اسلام ناب محمدی (ص) که ملت مسلمان و غیور ما آن را آگاهانه برگزیدند و عمل خود را براساس آن شکل می‌دهند.

ویژگی‌های تفکر بسیجی

۱- پیوند و بیعت با ولایت؛ از محمد رسول خدا (ص)، علی (ع) و ائمه اطهار (ع) تا مهدی (عج) و در زمان غیبت آن حضرت با ولایت فقیه.

۲- ایمان و اخلاص؛ ایمان خالص و ناب به خدا.

۳- حریت در عبادت؛ بندگی از روی آزادگی و عشق نه از روی طمع و ترس!

۴- عدالت خواهی؛ بسیجی تفسیر عدالت علی (ع) است که به قیمت تمام جهان حاضر نیست به قدر گرفتن یک پوست جو از دهان مورچه‌ای به کسی ستم کند.

۵- ظلم ستیزی؛ بسیجی یاور مظلومان و دشمن ظالمان است. بسیجی تا نابودی فتنه در عالم جهاد می‌کند.

۶- شهادت طلبی عاشقانه؛ الگوی بسیجیان حضرت علی (ع) است که در محراب شهادت

تصویر ۳-۲- رزمندۀ ایثارگر قاسم عیوضی در عملیات کربلای ۵ پس از انتقال رزمندۀ مجروح به اورژانس، در بازگشت بر اثر اصابت ترکش به شهادت رسید.

فرمود: «فزت و رب الكعبه» قسم به خدای کعبه که رستگار شدم.

۷- ایثارگری کریمانه؛ بسیجی برای رضای خدا داوطلبانه، فداکارانه و شجاعانه از همه چیز خودش می‌گذرد.

۸- زهد و قناعت؛ در تفکر بسیجی زهد امام علی (ع) و سادگی در همهٔ امور زندگی مشهود است.

۹- تواضع و صمیمیت؛ او با فقیران و نیازمندان صمیمی و مهربان است و خودبینی و تکبر در باطن او راه ندارد.

۱۰- شجاعت و دلاوری؛ تفکر بسیجی انسانی دلاور و تحول یافته تربیت می‌کند که محاسبات دشمنان خداوند و صاحبان قدرت‌های مادی را بر هم می‌زند.

آفات بسیج و انقلاب

در تفکر بسیجی حفظ و نگهداری نظام و انقلاب از پیروزی آن مهم‌تر است و این مهم با شناخت آفات انقلاب و اتخاذ راهکارهای لازم به منظور پیشگیری و درمان میسر خواهد بود.

برخی از این آفات عبارت‌اند از:

۱- نفوذ اندیشه‌های بیگانه و خودباختگی در برابر قدرت‌های استعماری

۲- نفوذ و رخنهٔ فرصت‌طلبان

۳- گرایش به فرهنگ‌ها و ارزش‌های غیرالهی

۴- اختلاف و تفرقه

۵- پشت کردن به معنویات و روی آوردن به مادیات

۶- نادیده گرفتن اوامر رهبری انقلاب

۷- تحجّر و مقدس‌نمایی و ...

۸- بی‌توجهی به خواست و نظر مردم

بسیج دانش آموزی، میعادگاه نوجوانان و جوانان انقلابی

نوجوانان و جوانان دانش آموز در پیروزی انقلاب اسلامی و هشت سال دفاع مقدس نقش برجسته و تعیین کننده ای داشته اند. پس از پایان جنگ تحمیلی سنگر معنوی «بسیج دانش آموزی» دفاع همه جانبه دانش آموزان را از دستاوردهای انقلاب در عرصه های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و علمی تداوم می بخشد.

برخی از مأموریت های بسیج دانش آموزی به شرح زیر است:

۱- جذب، آموزش و سازماندهی دانش آموزان

در قالب گروه های مقاومت

۲- حضور مؤثر و سازمان یافته در عرصه های علمی و پژوهشی کشور

۳- گسترش تفکر بسیجی و مقابله با جنگ نرم و تهاجم فرهنگی دشمنان

۴- حفظ دستاوردهای انقلاب اسلامی و حضور مؤثر در عرصه های سازندگی و امدادی.

تصویر ۵-۲- حضور دانش آموزان بسیجی در عرصه سازندگی کشور

درس سوم

ما مدت هشت سال از حیثیت، ناموس، دین،
انقلاب و قرآن دفاع کردیم و چنین دفاعی مقدس
است.

مقام معظم رهبری

حماسه هشت سال دفاع مقدس

مردم ایران دوران سخت و پرحادثه‌ای را تا پیروزی انقلاب اسلامی پشت سر گذاشته بودند و به طور طبیعی به آرامش و بازسازی کشور در یک فضای امن نیازمند بودند. اما ۱۹ ماه پس از پیروزی بزرگ انقلاب اسلامی؛ درست در زمانی که ضد انقلاب در بسیاری از شهرها و مناطق کشور با حمایت سلطه‌گران بیگانه دست به شورش زده بودند و به سوی مردم بی‌سلاح آتش می‌گشودند، نیروهای مسلح کشور در حال بازسازی و احیای مجدد، بدون حضور مستشاران خارجی، بودند و سپاه پاسداران نهادی تازه تأسیس بود، در ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ تهاجم دشمن به کشور ما آغاز شد. صدام جلوی دوربین‌های تلویزیونی قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر را پاره کرد و طی نطقی ارون‌درد را شط‌العرب نامید و جزایر ایرانی خلیج همیشه فارس را متعلق به اعراب اعلام کرد.

فعالیت

مفاد قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر را بررسی کنید.

متجاوزان بعثی در تهاجم گسترده خود بسیاری از قوانین و مقررات انسانی و بین‌المللی، از جمله موارد ذیل را زیر پا گذاشتند:

- ۱- بی‌اعتبار اعلام کردن قرارداد رسمی ۱۹۷۵ الجزایر
- ۲- عدم پایبندی به پیمان منع کاربرد سلاح‌های شیمیایی
- ۳- عدم پایبندی به پیمان منع حمله به مناطق مسکونی و بیمارستان‌ها
- ۴- عدم رعایت مفاد پیمان مربوط به ضرورت رفتار انسانی با اسیران جنگی

حمایت استکبار جهانی از صدام

سلطه‌گران جهانی با هدف شکست دادن انقلاب اسلامی و دستیابی به منافع از دست‌رفته خود در ایران، نه تنها مانع شروع و شعله‌ور شدن جنگ نشدند، بلکه با حمایت‌های مالی، تسلیحاتی، تبلیغاتی، سیاسی و جاسوسی، صدام متجاوز را تقویت کردند.

برخی از کشورهای اروپایی در صدر صادر کنندگان اسلحه مورد نیاز صدام قرار داشتند و حتی تأمین کننده عمده جنگ افزارهای شیمیایی عراق بودند. همچنین برخی از دولت‌های حوزه خلیج فارس تأمین کننده عمده نیازهای اقتصادی و ... عراق بودند.

سلاح برنده ایمان

ایمان به خدا، رهبری حکیمانه امام خمینی (ره) و یکپارچگی و حمایت‌های مردمی نه تنها موجب پیروزی انقلاب اسلامی ایران شد، بلکه بالاترین سلاح و مهمات ما در هشت سال دفاع مقدس بود.

تصویر ۱-۳- رزمندگان در منطقه عملیاتی دوران دفاع مقدس در حال اقامه نماز

امام خمینی (ره) فرمودند: «جنگ، جنگ است و عزت و شرف ما در گرو همین مبارزه است». فرزندان غیور ملت شریف ایران با اعتقاد به خدای بزرگ و نصرت الهی در صفوف متحد به سوی جبهه‌ها روانه شدند و این نوای شیرین را سر می‌دادند: «هر که دارد هوس کرب و بلا بسما...». موج عظیم مردمی در قالب «بسیج» برای دفاع از حقانیت اسلام و ایران به دفاع مقدس طعم غیرت و شرف دادند. سربازان ما در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل به سرباز بودن خود می‌بالیدند. نیروهای مسلح شامل نیروی زمینی، نیروی هوایی، نیروی دریایی، نیروی انتظامی و هوانپروز و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با انگیزه‌های الهی، شانه به شانه بسیج که پشتوانه مردمی و بازوی توانایشان بود، با وجود کمبود سلاح و مهمات و مشکلات اولیه، جانانه و قهرمانانه می‌جنگیدند. عشایر غیور ایران زمین و اقوام مختلف کرد، لر، عرب، ترک، بلوچ و سایر قومیت‌ها و همچنین پیروان کلیه ادیان الهی در میهن ما متحد و منسجم تحت لوای پرچم مقدس جمهوری اسلامی و با هدایت و رهبری امام خمینی، سلحشوری و ایثارگری را معنا بخشیدند.

تصویر ۲-۳- رزمندگان میهن در منطقه عملیاتی والفجر ۸

شما دانش‌آموزان عزیز در کتاب آمادگی دفاعی سوم راهنمایی با چگونگی اشغال مناطق و شهرهای جنگ‌زده به خصوص خرمشهر و همچنین عملیات غرورآفرین بیت‌المقدس که منجر به آزادی خرمشهر شد، آشنا شدید.

این عملیات و سایر عملیات‌های رزمندگان اسلام موجب شد که ماشین جنگی رژیم بعثی عراق از کار بیفتد و بسیاری از مناطق اشغالی از اشغال تجاوزگران آزاد شود. این شرایط باعث نگرانی حامیان صدام شد و آنها را به تکاپو انداخت. هیئت‌های مختلفی از طرف سازمان ملل، سازمان کنفرانس اسلامی، اتحادیه عرب، جنبش عدم تعهد، صلیب سرخ بین‌المللی و ... به تهران و بغداد سفر کردند و خواهان آتش‌بس بین دو طرف شدند، اما با توجه به عدم رعایت صداقت و عدالت و بی‌طرفی نتیجه مشخصی به دست نیامد.

علل تداوم جنگ پس از فتح خرمشهر

عده‌ای از افراد معتقد بودند که با عقب راندن صدام در بسیاری از نقاط مرزی کشور، دیگر نیاز به ادامه جنگ نیست، اما مسئولان سیاسی و نظامی کشور و عموم مردم معتقد بودند که در چنین شرایطی نمی‌توان به صداقت دشمن و اراده سازمان‌های بین‌المللی اطمینان کرد و آتش‌بس را پذیرفت.

تصویر ۳-۳- خرمشهر را خدا آزاد کرد «امام خمینی»

برخی از دلایل ادامه جنگ پس از فتح خرمشهر به شرح زیر است:

- ۱- ایران بر شناسایی، معرفی و تنبیه متجاوز و پرداخت غرامت تأکید داشت که این شرایط مورد قبول صدام و سازمان‌های بین‌المللی نبود.

۲- هیچ پیشنهاد صلح واقعی‌ای ارائه نشده بود و تنها آتش‌بس از جانب افراد و سازمان‌های مختلف توصیه می‌شد.

۳- مرزهای ایران امنیت لازم را نداشت و نقاطی از شلمچه، طلائی، مرز فکه تا قصرشیرین و شهرهای سومار، نفت شهر و مهران عملاً در اشغال دشمن بود و امکان آزادسازی این نقاط از راه مذاکره بعید به نظر می‌رسید.

۴- تعداد نیروهای بعثی عراق و امکاناتشان نه تنها کم نشده بود، بلکه افزایش یافته بود. هرچند آنها روحیه‌شان را از دست داده بودند اما مردم و دولت ایران نگران بودند که با پذیرش آتش‌بس، دشمن تجدید سازمان کند و تهاجم دیگری را شروع نماید.

در چنین شرایطی مصلحت کشور و منافع ملی ایران ایجاب می‌کرد تا زمان تحقق شرایط مناسب آتش‌بس پذیرفته نشود.

در همین باره مقام معظم رهبری که در آن زمان رئیس جمهور کشورمان بودند، طی مصاحبه‌ای در سال ۱۳۶۵ فرمودند:

«جنگ ما از اول به صورت دفاع شروع شد ... حتی ورود ما به خاک عراق، در ادامه دفاع مقدس است. دشمن ما طبعاً مایل است هنگامی که می‌تواند و احساس قدرت می‌کند وارد مرزهای ما بشود، تا وقتی که می‌تواند در آنجا بماند، ویرانگری بکند، تخریب بکند، افراد نظامی و غیرنظامی را به قتل برساند، زندگی را ناامن کند و ... ما مجازات متجاوز و گوشمالی او را یکی از هدف‌های ادامه جنگ ذکر کردیم ... هنوز مناطقی چون نفت‌شهر و بخشی از مراکز دیگر مرزی در اختیار دشمن است و ما ادامه جنگمان ولو برای پس گرفتن این‌ها هم که باشد، یک عمل دفاعی است ...».

پرسش

اگر کشور ما درحالی که مناطقی از میهن هنوز در اشغال تجاوزگران بود، آتش‌بس را می‌پذیرفت و پس از آن صدام مناطق اشغالی را تخلیه نمی‌کرد، نسل امروز چه قضاوتی دربارهٔ مدافعان آن دوران می‌کرد.

.....
.....
.....

قطعه‌نامه ۵۹۸ شورای امنیت سازمان ملل و پایان جنگ

ملت با ایمان ما که شهادت را افتخار می‌دانستند و جهاد در راه خدا را وظیفه تلقی می‌کردند، روز به روز عرصه را بر متجاوزان تنگ‌تر می‌نمودند. عملیات کربلای ۵ در سال ۱۳۶۵ در منطقه عمومی شلمچه (نزدیکی خرمشهر و شرق بصره) که با تلفاتی سنگین برای عراق بعثی (حدود ۴۰ هزار نفر کشته و زخمی و بیش از ۳۵۰۰ نفر اسیر) همراه بود، دنیای استکبار را به تلاش بیشتر برای پیدا کردن راه چاره وا داشت. آنان با شتاب قطعه‌نامه‌های قبلی خود را که هیچ امتیازی به ملت مقاوم ایران نداده بود، اصلاح کردند و در تاریخ ۲۸ تیر ماه ۱۳۶۶ قطعه‌نامه ۵۹۸ را با ویژگی‌های زیر به تصویب شورای امنیت سازمان ملل متحد رساندند:

– آتش‌بس فوری بین دو کشور و بازگشت به مرزهای بین‌المللی؛
– تعیین نیروهای ناظر سازمان ملل برای نظارت بر عقب‌نشینی نیروهای دو کشور به مرزها و اجرای دقیق آتش‌بس؛

– آزادسازی اسرای دو کشور؛

– بررسی و تعیین متجاوز و اعلام رسمی؛

– شناسایی خسارت‌های دو کشور و پرداخت آن به کشور مورد تجاوز قرار گرفته.

در ابتدای تصویب قطعه‌نامه، با توجه به بی‌اعتمادی‌ای که نسبت به سازمان‌های بین‌المللی وجود داشت، ایران قطعه‌نامه را نپذیرفت؛ زیرا مسئولان کشور معرفی متجاوز را شرط اولیه اجرای سایر بندها می‌دانستند؛ لیکن با توجه به دلایل زیر در تاریخ ۲۷ تیرماه ۱۳۶۷ طی نامه رسمی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، قطعه‌نامه مذکور پذیرفته شد:

۱– تنبیه و گوشمالی صدام به اندازه کافی

۲– نظرات کارشناسی مسئولان کشور و صلاح‌دید امام خمینی به‌عنوان فرمانده کل قوا

۳– بهبود مفاد قطعه‌نامه در مقایسه با قطعه‌نامه‌های پیشنهادی قبلی

۴– تغییرات در شرایط محیطی نبرد (استفاده وسیع عراق از سلاح‌های شیمیایی و سکوت مجامع بین‌المللی، تحریم تسلیحاتی علیه ایران، ورود مستقیم آمریکا به جنگ و حمله به سکوهای نفتی و ساقط کردن هواپیمای مسافربری ایران و ...)

۵– وضعیت اقتصادی کشور و فشار فراوان آن به مردم

۶– اهمیت بازسازی کشور و حفظ سرمایه‌های انسانی، اقتصادی و نظامی میهن

تهاجم مجدد پس از پذیرش قطعنامه

یکی از دلایل مهم عدم پذیرش قطعنامه‌های سازمان ملل توسط ایران، بی‌اعتمادی به صدام و عدم تضمین مجامع بین‌المللی در این باره بود. این موضوع پس از پذیرش قطعنامه ۵۹۸ توسط ایران و عراق به اثبات رسید و نیروهای (سازمان منافقین) که در طول دوران جنگ برای موفقیت صدام هر نوع خیانتی را علیه کشور ایران انجام داده بودند، در تاریخ ۱۳۶۷/۵/۳ (یک هفته پس از اعلام پذیرش قطعنامه توسط ایران) با حمایت کامل صدام تا نزدیکی‌های کرمانشاه پیش‌آمدند و به تصور باطل خودشان فکر می‌کردند در کمتر از یک هفته به تهران می‌رسند؛ اما سلحشوران ارتش، سپاه و بسیج در منطقه چهار زیر (منطقه عملیاتی مرصاد) واقع در ۳۵ کیلومتری غرب کرمانشاه آنها را تار و مار کردند و به سزای اعمال خیانت‌بارشان رساندند.

تهاجم دشمن پس از پذیرش قطعنامه نشان داد که اگر ما قدرت و توان لازم برای دفاع از کشورمان نداشته باشیم، نمی‌توانیم صرفاً با امید به قطعنامه‌های بین‌المللی به صلح برسیم.

دستاوردهای داخلی و بین‌المللی دفاع مقدس

در کتاب آمادگی دفاعی پایه سوم راهنمایی دستاوردهای داخلی دفاع مقدس به بحث گذاشته شد

که به‌طور خلاصه عبارت‌اند از:

- ۱- اعتماد به نفس و خودباوری
- ۲- تولد تفکر بسیجی
- ۳- پیشرفت در صنایع دفاعی کشور
- ۴- کسب تجارب نظامی
- ۵- ترویج فرهنگ ایثار و شهادت
- ۶- نقش‌آفرینی مساجد در دفاع از

میهن و ...

تصویر ۳-۴- رزمندگان اسلام
در منطقه عملیاتی «عین خوش»

در این بخش برای آشنایی شما دانش‌آموزان عزیز، دستاوردهای بین‌المللی دوران دفاع مقدس تشریح می‌شود.

دستاوردهای بین‌المللی هشت سال دفاع و پایداری

۱- تثبیت اقتدار جمهوری اسلامی ایران: این جنگ هرچند برای ما نابرابر و ناخواسته بود اما پس از هشت سال نه تنها دشمن نتوانست یک وجب از خاک کشور ما را اشغال کند، بلکه در اوج عجز و درماندگی عملاً به عظمت، پایداری و اقتدار جمهوری اسلامی ایران اعتراف کرد و صدام که در آغاز تهاجم به ایران قرار داد ۱۹۷۵ الجزایر را پاره کرده بود، در تابستان ۱۳۶۹ طی نامه‌ای رسمی به رئیس‌جمهور وقت ایران معاهده‌الجزایر را به رسمیت شناخت.^۱

۲- تضمین استقلال کشور: صدام با تجاوز و حشیانه‌اش استقلال و آزادی ما را نشانه گرفته بود اما با دفاع قهرمانانه ملت ایران در دوران هشت ساله جنگ تحمیلی استقلال کشور تضمین شد.

۳- تولد شیوه نوین دفاعی: در دوران دفاع مقدس، دنیا با شکل دیگری از دفاع مواجه شد. در این نوع دفاع، در برابر سلاح و تجهیزات مدرن، نیروی انسانی مؤمن و معتقد به خدای یگانه نقش اول را داشت.

۴- بیداری اسلامی و ایجاد الگوی مبارزه با قدرت‌های بزرگ: با الهام‌گرفتن از مقاومت و ایستادگی ملت ما و ترویج فرهنگ پایداری در برابر ظالمان و زورگویان، ملت‌های محروم جهان برای تحقق خواسته‌های مشروع خود به پا خاستند. و اگر امروز مشاهده می‌کنیم که ملت‌های مظلوم، مخصوصاً مسلمانان یکی پس از دیگری در برابر قدرت‌های ظالم به پا می‌خیزند و طالب حق حاکمیت مردم بر سرزمینشان می‌شوند، ناشی از بیداری‌ای است که ملت مقاوم ایران الگوی آن به‌شمار می‌رود.

۵- اثبات مظلومیت ایران در جهان: صدور قطعنامه ۵۹۸ و اعلامیه دبیر کل وقت سازمان ملل و پس از آن تجاوز صدام به کویت، مظلومیت و حقانیت جمهوری اسلامی ایران را برای همگان به اثبات رساند.

۶- اثبات کارآمدی دین اسلام: ایران اثبات کرد که با بهره‌گیری از تعالیم و آموزه‌های دین اسلام توانسته جوانان را برای دفاع همه‌جانبه بسیج کند و با عنصر عشق و ایمان به خدا و اولیای الهی

۱- خبرگزاری کویت در همان زمان چنین گزارش داد:

«قبول مجدد معاهده‌الجزایر از سوی عراق، پیروزی بزرگی برای جمهوری اسلامی ایران تلقی می‌شود.»

جبهه‌ای مستحکم و نفوذناپذیر تشکیل دهد.

۷- شکست اهداف زمان‌بندی شده رژییم اشغالگر سرزمین فلسطین در خاورمیانه :

رژییم اشغالگر قدس که برای منطقه خاورمیانه خواب و خیال‌های مختلف دیده بود، با ظهور انقلاب اسلامی و مقاومت رزمندگان اسلام در هشت سال دفاع مقدس، با خطر شکست مواجه شد و تمام اهداف شیطانی‌اش بی‌نتیجه ماند.

۸- مردود شدن بسیاری از سازمان‌های مدعی حقوق بشر : در آغاز تجاوز صدام و

مباران بیمارستان‌ها، مدارس و مناطق مسکونی که به شهادت صدها نفر از مردم بی‌گناه کشورمان منجر شد، نهادها و سازمان‌های بین‌المللی مدعی حقوق بشر با سکوت معنادار خود، دشمن متجاوز را به نوعی تشویق کردند. این مجامع درباره عدم رعایت حقوق اسرای میهن ما و شکنجه‌های روحی و جسمی آنها توسط حکومت صدام نیز هیچ‌گونه عکس‌العمل مناسبی انجام ندادند.